

Pilot Sportplein Groningen

Zelfregulatie in het VMBO

Onderzoek naar zelfregulatie in lessenreeksen floorball en judo op
het VMBO

Colofon

Titel

Pilot Sportplein Groningen Zelfregulatie in het VMBO

Onderzoek naar zelfregulatie in lessenreeksen floorball en judo op het VMBO

Onderzoek en rapportage

Alien van der Sluis

Een rapportage voor Sportplein Groningen ontwikkeld door het Hanze Instituut voor Sportstudies

© mei 2014

Opdrachtgever

Sportplein Groningen

Inhoud

1. Inleiding.....	1
2. Zelfregulatie en inhoud pilots	3
Lessenreeks Judo	4
Lessenreeks Floorball	5
2. Onderzoeksmethoden	8
Stap 1: Mate van zelfregulerend lesgeven: kwalitatieve analyse aan de hand van audio-opnamen	8
Stap 2: Focusgroepinterviews met leerlingen van klassen waarin de methode is gegeven	9
Stap 3: Interviews met docenten die werken met de methode	10
4. Resultaten	11
4.1 Mate van zelfregulerend lesgeven	11
4.2 Resultaten focusgroepgesprekken leerlingen	15
Judolessen	15
Floorball	16
4.3 Evaluatie docenten	17
5. Conclusies en aanbevelingen	21
Bijlagen 1- Interviewleidraad docenten.....	24
Bijlage 2- Leidraad focusgroepgesprek leerlingen VMBO	26

1. Inleiding

Sportplein Groningen is een samenwerkingsverband tussen negen partners¹ in de provincie Groningen op het gebied van sport en bewegen. Door bundeling van kennis, expertise en samenwerking willen zij de topsport en de breedtesport in de provincie Groningen naar een hoger niveau tillen. Dit alles binnen zes thema's: *talentontwikkeling, versterken sportverenigingen, sportaccommodaties, kwetsbare groepen, bewegingsonderwijs en sportevenementen*. Binnen het thema *bewegingsonderwijs* hebben de partners de ambitie om het bewegingsonderwijs uit te breiden en de kwaliteit ervan te verhogen. In het kader van kwaliteitsverbetering van bewegingsonderwijs heeft er in het voorjaar van 2014 een pilot plaatsgevonden waarin in een tweetal lessenreeksen van drie lessen (fiorball en judo) meer aandacht is geweest voor *zelfregulatie*. Zelfregulatie is de mate waarin een individu in staat is om zelfstandig, doelbewust en efficiënt te leren door het gebruik van verschillende vaardigheden². Uit onderzoek onder sporttalenten is gebleken dat zelfregulatie een belangrijke rol speelt omdat sporttalenten in korte tijd veel moeten leren om de top te bereiken. Ook in de schoolcontext is zelfregulatie een belangrijke bepaler voor succes³. Doelstelling van de pilot is zelfregulatie een plek te geven binnen de lessen judo en fioorball, gegeven op het VMBO. Met het stimuleren van zelfregulatie bij de doelgroep VMBO leerlingen is nog weinig ervaring en de pilot dient dan ook ter verkenning. Om te leren van de ervaringen met de pilot, is hieraan een exploratief onderzoek gekoppeld, met het volgende doel:

Inzicht geven in hoeverre zelfregulatie een plek krijgt binnen de pilotlessen fioorball en judo en evalueren hoe leerlingen en docenten de lessen ervaren.

De resultaten van het onderzoek kunnen dienen om de lessenreeksen te verfijnen en aan te scherpen voor de doelgroep. In een volgende onderzoeksfase zal moeten worden gekeken of de lessenreeksen daadwerkelijk kunnen leiden tot het vergroten van zelfregulatie onder de doelgroep VMBO leerlingen.

Op basis van het onderzoeksdoel zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

1. Is er in de lessen fioorball en zelfverdediging (judo) sprake van een manier van lesgeven waarbij zelfregulatie meer aan de orde komt dan in de reguliere lessen op dezelfde school?
2. Hoe worden de lessen ervaren door de leerlingen?

¹ Deze partners zijn: ROC Alfacollege, Noorderpoortcollege, Hanze Instituut voor Sportstudies, Rijksuniversiteit Groningen, Universitair Medisch Centrum Groningen, Topsport Noord, Huis voor de Sport Groningen en gemeente en provincie Groningen. Zie voor meer informatie over Sportplein Groningen www.sportpleingroningen.nl

² Zimmerman (2000). Attaining self-regulation. A social-cognitive perspective. In M. Boekaerts, P.R. Pintrich and M. Zeidner (Eds.). *Handbook of self-regulation* (pp.13-39). San Diego, Ca, US: Academic Press.

³ Jonker, L., Elferink-Gemser, M.T. & Visscher, C. The role of self-regulatory skills in sport and academic performances of elite youth athletes. *Talent development and excellence* (pp.263-275).

3. Hoe ervaren de docenten het geven van de methode en wat zijn cruciale succes- en faalfactoren?

De pilots zijn uitgevoerd op het Dollard College te Winschoten en het Augustinus College te Groningen.

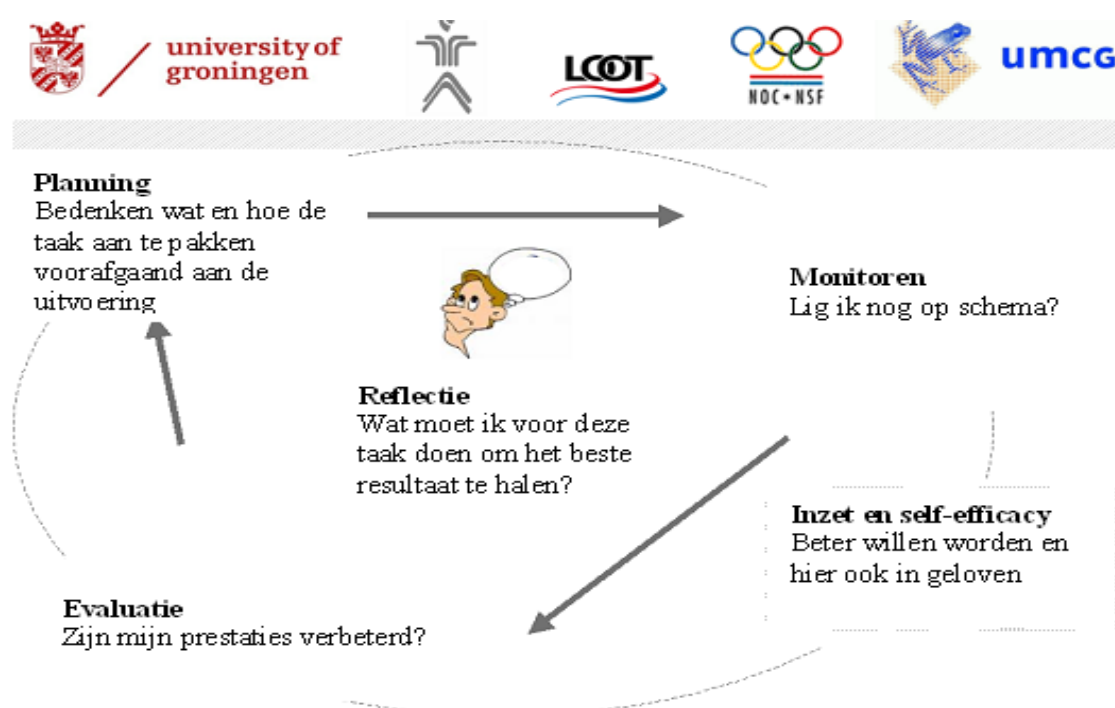
Leeswijzer

In hoofdstuk twee wordt de inhoud van de pilots op beide scholen besproken. In hoofdstuk drie volgt een uiteenzetting van de onderzoeksmethode. Hoofdstuk vier bevat de resultaten en in hoofdstuk vijf eindigen we met de conclusies en aanbevelingen van het onderzoek.

2. Zelfregulatie en inhoud pilots

Zelfregulatie is de mate waarin een individu in staat is om zelfstandig, doelbewust en efficiënt te leren door het gebruik van verschillende vaardigheden. Deze vaardigheden zijn onder andere plannen, monitoren, evalueren en reflecteren. Daarnaast zijn gedrag en motivationele factoren van belang, zoals self-efficacy (geloof in eigen kunnen) en inzet. Zelfregulatie is een cyclisch proces, zie de figuur hieronder.

Figuur 1 Cyclus van zelfregulatie (o.a. Toering et al. 2008, Jonker et al., 2010)

Uit onderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen blijkt dat sportende jongeren (die lid zijn van een sportvereniging) meer reflecteren dan hun niet-sportende leeftijdsgenoten⁴. De sportcontext lijkt uitermate geschikt voor de ontwikkeling van zelfregulatie, doordat sporters continu directe feedback krijgen over de uitvoering van hun acties en van trainers en coaches. Hierdoor raakt hij of zij spelenderwijs gewend om zichzelf doelen te stellen, zich te verbeteren en na te denken over de eigen sterke en zwakke kanten van zijn of haar taken. Op basis van dit onderzoek kwam in 2012 de MBO Raad met het verzoek tot de ontwikkeling van een methode voor het stimuleren van zelfregulatie in de sportles op het MBO. Hieraan is uitvoering gegeven door het Centrum voor Bewegingswetenschappen van de Rijksuniversiteit Groningen in samenwerking met

⁴ Jonker, L., Elferink-Gemser, M.T., Toering, T.T., Tromp, E.J.Y., Baker, J. & Visscher, C. (submitted). The development of self-regulatory skills in youth: the significance of sports and academics.

Kennispraktijk, wat heeft geresulteerd in de methode *Zelfregulatie in de sportles op het MBO*⁵. Op initiatief van Sportplein Groningen en het Hanze Instituut voor Sportstudies zijn nu twee lessenreeksen ontwikkeld voor de doelgroep VMBO. In de lessenreeksen die zijn ontwikkeld voor dit onderzoek, wordt gekeken of het mogelijk is om zelfregulatie voor de doelgroep leerlingen op het VMBO. Verschil met de destijds ontwikkelde lessenreeksen voor het MBO (die overigens niet moet worden gezien als basis voor de lessenreeksen voor het VMBO) is dat het in de lessen voor het VMBO minder gaat om de zelfregulatie in het algemeen als wel de competentie om het sporten zelf te reguleren. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het creëren van een effectieve leersituatie of elkaar coachen. Binnen het Hanze Instituut voor Sportstudies is al lange tijd aandacht voor deze vorm van zelfregulatie, die meer gekoppeld is aan de les bewegingsonderwijs⁶. Hieronder wordt kort de inhoud van de beide lessenreeksen geschetst en aangegeven op welke manieren zelfregulatie mogelijk gestimuleerd wordt.

Lessenreeks Judo

De lessenreeks voor het VMBO bestaat uit 3 lessen en een afsluitend eindtoernooi. Kenmerkend voor de reeks is de keuze mogelijkheden voor de deelnemers. De keuzes zijn verdeelt in drie niveaus, namelijk: brons, zilver en goud. De keuzemogelijkheden hebben betrekking op het niveau van de deelnemers en de rol die vervult kan worden, namelijk een deelnemers rol of een ensceneringsrol (scheidrechter, coach, organisator). Tijdens de reeks zijn een drietal lessen ontwikkeld gebaseerd op de spelthema's. De reeks wordt afgesloten met een afsluitend evenement. Het evenement is een newaza (grondgevecht)team toernooi .

Middels een nulmeting is het de bedoeling dat de leerlingen inzicht krijgen in wat ze kunnen en worden ze gestimuleerd om zich te ontwikkelen. Hierdoor kunnen ze gericht (keuzes maken) aan de slag tijdens de sportlessen. In elke opdracht van de les kan gekozen worden voor het desbetreffende niveau. In de lessenreeks staat omschreven dat de docent een meer begeleidende rol moet aannemen waarin hij/zij de deelnemer uitdaagt om 'beter' te willen worden. De docent wordt geacht aan het eind van elke les vragen te stellen als 'wat vond je goed gaan vandaag?', 'wat zou je willen verbeteren?' en 'welke leskaart kan jou hierbij helpen?'. In de lessen gaan de leerlingen zoveel mogelijk zelfstandig aan de slag met de leskaarten. Hierbij nemen ze ook regelmatig de rol van coach of scheidsrechter op zich. Achtereenvolgens worden in de vier lessen de thema's *Stoeien op niveau, kantelen en controleren, Kantelen, controleren en bevrijden* behandeld. Figuur 2 laat een voorbeeld zien van een opdracht uit de les *Stoeien op niveau* op drie niveau's (brons, zilver en goud).

⁵ Zie ook: <http://www.platformbewegenensport.nl/News/420/Zelfregulatie-in-de-sportlessen-op-het-mbo>

⁶ Zie bijvoorbeeld 'Krachtig' opleiden van vakdocenten bewegingsonderwijs : een onderzoek naar de effecten van een 'krachtige' leerwerkomgeving op de professionele ontwikkeling van Leraren in Opleiding (LIO's) / E.I. Timmers. - Tilburg : Universiteit Tilburg, 2004. - Proefschrift

Tabel 1 Voorbeeld opdracht per niveau (goud, zilver, brons)

	Deelnemers	Scheidsrechter
BRONS	<ul style="list-style-type: none"> Deelnemer 1 probeert de bal van deelnemer 2 af te pakken, 45 sec 	<ul style="list-style-type: none"> De scheidsrechter geeft een begin signaal, houdt de veiligheid in de gaten
Zilver	<ul style="list-style-type: none"> Deelnemer 1 probeert de bal van deelnemer 2 af te pakken OF, deelnemer 1 probeert deelnemer 2 op zijn rug te controleren (2 punten) 20 sec controleren voor een punt Bal afpakken (1 punt) 	<ul style="list-style-type: none"> De scheidsrechter geeft het start signaal, hajime. Bij een houdgreep geeft hij het houdgreep teken. Na 20 seconden geeft hij een stop teken.
GOUD	<ul style="list-style-type: none"> Deelnemer 1 probeert de bal van deelnemer 2 af te pakken OF, deelnemer 1 probeert deelnemer 2 op zijn rug te controleren d.m.v. een houdgreep (2 punten) 20 sec controleren voor een punt Bal afpakken 1 punt 	<ul style="list-style-type: none"> De scheidsrechter geeft het start signaal, hajime. Bij een houdgreep geeft hij het houdgreep teken en roept osaekomi. Na 20 seconden geeft hij een stop teken en zegt sore-made. De winnaar wordt aangewezen

Lessenreeks Floorball

Binnen de lessenreeks floorball staat het 'beter leren spelen' centraal waarbij de speler inzicht krijgt in zijn spelniveau. Met 'beter leren spelen' wordt bedoeld het vaardiger worden in het spelen van een eindspel, kennis vergroten van spe(e)lregels en bewust zijn van de eigen ontwikkeling. De methode is opgebouwd rond vijf spelthema's: (1) *individueel handelen: dribbelen en drijven, afschermen van de bal en versnellen in de ruimte*, (2) *individuele balbehandeling gericht op scoren*, (3) *samen handelen en score waarin balbehandeling gericht is op het overbruggen van een afstand*, (4) *samen handelen en tegen elkaar handelen waarin de balbehandeling gericht is op het overbruggen van een afstand en het overwinnen van weerstand om tot scoren te komen* en (5) *het als team uitspelen van de tegenpartij*.

De lessenreeks is opgebouwd a.d.h.v. het sporteducatie concept. Een Sport Educatie Unit (bedacht oor de Amerikaan Siedentop) is een lessenreeks waarbij leerlingen in meerdere weken bezig gaan met een sport waarbij de laatste les een 'feest' (afsluiting, bv. een eindtoernooi) is. Het is belangrijk dat er betekenisvol wordt gesport. Siedentop verbindt dit aan seizoen gebonden activiteiten, waar leerlingen aansluitend een aantal lessen als team met elkaar spelen. Met de lessen is het de bedoeling dat zij in die aantal weken als team vooruitgang boeken en daarom ook doelen stellen. Belangrijk onderdeel van een Sport Education Unit is dat leerlingen zelf het leerproces in de gaten houden door te evalueren en reflecteren na de les. Dit sluit aan bij het concept van zelfregulatie.

De lessen zijn opgebouwd in de 'totaal-deel-totaal' methode. Het is belangrijk dat de leerlingen de sport floorball echt gaan beleven en daarom is er gekozen voor veel spelvormen en eindspelen. De groep zal opgedeeld worden in teams die vanaf het begin met elkaar moeten samen spelen / werken.

Vanuit een totaal methode (eindspel) zal inzichtelijk gemaakt worden op welk niveau de leerlingen werken. Op basis hiervan mogen de leerlingen keuzes maken wat zij willen verbeteren. Dit kan onder leiding zijn van de docent (docent gestuurd) of de leerlingen kiezen zelf voor een leskaart horende bij een spelthema (probleem gestuurd). Naast de leskaarten zijn er ook stappenplannen en kijkwijzers die zelfstandig gebruikt kunnen worden voor meer diepgang (vaak digitaal verwerkt).

Ook binnen de lessenreeks floorball is het de bedoeling dat de leerlingen starten met een nulmeting, de docent een meer begeleidende rol aanneemt en aan het eind van de les vragen stelt als ‘wat vond je goed gaan vandaag?’, ‘wat zou je willen verbeteren?’ en ‘welke leskaart kan jou hierbij helpen?’. Tabel 2 geeft een voorbeeld van de niveau-omschrijving (nulmeting) voor het onderdeel individueel spelen.

Tabel 2 Niveau-omschrijving voor het onderdeel individueel spelen

Handeling	Brons	Zilver	Goud
1. Individueel spelen	Jij hebt moeite om de bal onder controle te houden en af te schermen. Daarnaast vind jij het lastig om overzicht te bewaren om de bal te kunnen aannemen of de bal verder te spelen.	Jij hebt de bal goed onder controle, de bal blijft in je stick. Je hebt moeite de bal te controleren en af te schermen wanneer er weerstand (druk) bij komt.	Jij kunt terwijl je beweegt over de bal heen kijken en de bal goed controleren. Jij schermt de bal goed af. Ook onder weerstand (druk) weet je dit goed te doen.

De beide lessenreeksen zijn uitgevoerd op het Dollard College te Winschoten en het Augustinus College in Groningen. Op het Dollard College heeft één docent de beide lessenreeksen aan een kadergerichte tweedejaars VMBO klas gegeven (figuur 4). Op het Augustinus College werden de judolessen en de floorballlessen door verschillende docenten gegeven. De floorball lessen zijn gegeven aan een eerste klas VMBO/HAVO, de Judolessen aan een VMBO-2 klas. Brugklassen VMBO fungeerden als vergelijkingsgroepen voor een reguliere gymles (verder toegelicht in de methode).

Tabel 3 Overzicht deelnemende scholen en klassen

	Floorball pilot	Judo pilot	Reguliere les ter vergelijking
Dollard College	VMBO-2K	VMBO-2K	Brugklas VMBO
Augustinus College	Brugklas VMBO/HAVO	VMBO-2	Brugklas VMBO/HAVO

2. Onderzoeksmethoden

Omdat de lessen over een relatief korte periode plaatsvinden en het waarschijnlijk erg lastig is om echte effecten op zelfregulatie te vinden, is het volgende onderzoeksdoel vastgesteld:

Inzicht geven in hoeverre zelfregulatie een plek krijgt binnen de pilotlessen en evalueren hoe leerlingen en docenten de lessen ervaren.

Op basis van bovenstaand onderzoeksdoel stellen we de volgende onderzoeksvragen op:

1. Is er in de lessen floorball en zelfverdediging (judo) sprake van een manier van lesgeven waarbij zelfregulatie meer aan de orde komt dan in de reguliere lessen op dezelfde school?
2. Hoe worden de lessen ervaren door de leerlingen?
3. Hoe ervaren de docenten het geven van de methode en wat zijn cruciale succes- en faalfactoren?

Om zicht te krijgen op bovenstaande vragen zijn de volgende stappen ondernomen:

Stap 1: Mate van zelfregulerend lesgeven: kwalitatieve analyse aan de hand van audio-opnamen

Bij het stimuleren van zelfregulatie speelt de docent waarschijnlijk een belangrijke rol. In deze stap is gekeken in hoeverre in de pilotlessen meer sprake is van zelfregulerend lesgeven. Hiervoor verwachten we dat de docent bewerkstelligt dat de leerlingen de fasen van zelfregulatie (o.a. doelen stellen/planning, monitoring, evaluatie, inzet en self-efficacy) doorlopen. Dit vraagt een toename van het vraaggestuurd lesgeven ten opzichte van het directief lesgeven. De docent moet niet zozeer aanwijzingen geven om prestaties van leerlingen te verbeteren, maar vragen stellen om het leerproces in gang te zetten. Deze vragen moeten bovendien gericht zijn op het stimuleren van zelfregulatie. In de beide lessenreeksen wordt dit omschreven als het aannemen van een meer begeleidende rol en het stellen van vragen gericht op zelfregulatie. Bovendien is het van belang dat er wordt verwezen naar de kaarten uit de lessenreeksen, omdat de leerlingen hiermee zelfstandig aan de slag gaan. Daarnaast is het van belang dat de docenten de leerlingen zoveel mogelijk op een positieve manier benaderen (veel complimenteren). Om de mate van zelfregulerend lesgeven in kaart te brengen zijn audio-opnamen gemaakt van de volgende lessen:

- Les 2 Floorball
- Les 2 Judo
- Een reguliere 'controleles' door dezelfde docent

De audio-opnamen zijn gemaakt tijdens de tweede les van de reeksen, omdat les één veelal een opstartles was en er in de laatste les veelal sprake was van een afsluitend toernooi. De meeste acties gericht op zelfregulatie verwachtten we dan ook in les 2. De docenten zijn uitgerust met een voicerecorder, waarmee de aanwijzingen die ze tijdens een gymles geven opgenomen werden. Deze audiobestanden zijn uitgewerkt en geanalyseerd, door fragmenten te coderen. Op basis van de literatuur over zelfregulatie zijn codes opgesteld. Hieruit ontstaat een zogenoemde codeboom, waarin de onderwerpen staan die voor de analyse van belang zijn. De codeboom voor dit onderzoek ziet er als volgt uit:

Tabel 4 Codeboom voor analyse audio-opnamen

Code	Inhoud
<i>Leskaarten</i>	<ul style="list-style-type: none"> Opmerkingen van de docent waarin hij verwijst naar de leskaarten
<i>Zelfregulatie</i>	<ul style="list-style-type: none"> Opmerkingen van de docent gericht op het stellen van <i>doelen en planning</i> (bedenken wat en hoe de taak aan te pakken voorafgaand aan de uitvoering) Opmerkingen van de docent gericht op <i>reflectie</i> (wat gaat al goed en wat kan beter? Wat moet er voor een taak gebeuren om het beste resultaat te halen?) Opmerkingen van de docent gericht op <i>monitoren</i> (ligt men nog op schema?) Opmerkingen van de docent gericht op <i>Inzet en Self-efficacy</i> (beter willen worden en er ook in geloven) Opmerkingen van de docent gericht op <i>evaluatie</i> (Zijn de prestaties verbeterd?)
<i>Complimenten</i>	<ul style="list-style-type: none"> Opmerkingen van de docent waarin hij zich positief uit naar de leerlingen/complimenten geeft.
<i>Nulmeting</i>	<ul style="list-style-type: none"> Het doen van een nulmeting of het verwijzen hiernaar
<i>Vraaggestuurde instructie</i>	<ul style="list-style-type: none"> De docent instrueert de leerling <i>vragenderwijs</i> (stelt een vraag aan de leerling over de uitvoering)
<i>Directe instructie</i>	<ul style="list-style-type: none"> De docent instrueert de leerling <i>direct</i>

Aan de hand van deze codeboom zijn de testen van de interviews geanalyseerd op fragmenten die onder de verschillende codes vallen.

Stap 2: Focusgroepinterviews met leerlingen van klassen waarin de methode is gegeven

Aan de hand van een focusgroepgesprek zijn de pilotlessen geëvalueerd. Per deelnemende school werd een groep leerlingen bevraagd die aan de methode heeft deelgenomen. Tijdens dit gesprek werd ingegaan op de volgende onderdelen:

- Mening over de methode algemeen
- Verschil met reguliere lessen (m.n. in manier van lesgeven door de docent)
- Mate van zelfstandig werken
- Ervaren opbrengsten

Stap 3: Interviews met docenten die werken met de methode

Op beide scholen heeft een interview plaatsgevonden met de docenten die de methode uitvoeren. Hierin werd ingegaan op:

- De ervaren opbrengsten van de methode.
- De aansluiting van de lesmethode bij de doelgroep.
- De praktische uitvoerbaarheid van de methode (organisatie van de lesmethode op de school)
- De training en begeleiding van de methode.
- De kritische succes- en faalfactoren
- Een eventueel vervolg van de methode op de school

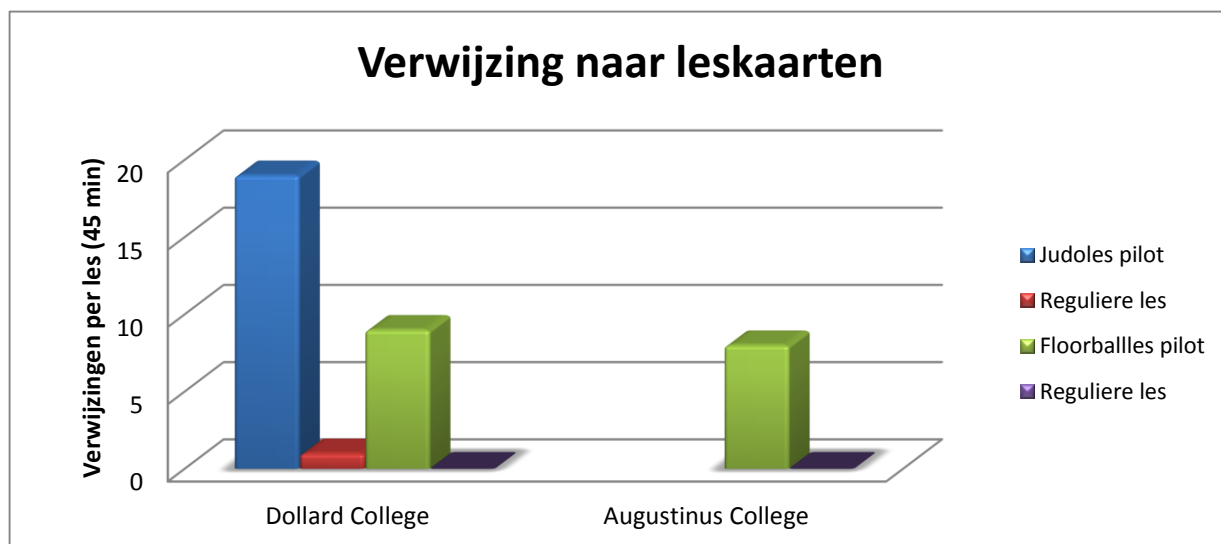
4. Resultaten

4.1 Mate van zelfregulerend lesgeven

Door het analyseren van de audiobestanden kan inzicht worden verkregen in in hoeverre er in de pilotlessen judo en floorball meer sprake is van het verwijzen naar leskaarten (of in reguliere lessen kijkwijzers), het geven van complimenten, het stimuleren van zelfregulatie en vraaggestuurd lesgeven.

Verwijzing naar de leskaarten

Figuur 2 geeft het aantal verwijzingen naar de leskaarten weer in de reguliere lessen en de lessen volgens de pilots Judo en Floorball. Op het Augustinus College zijn helaas geen gegevens van de Judoles beschikbaar.

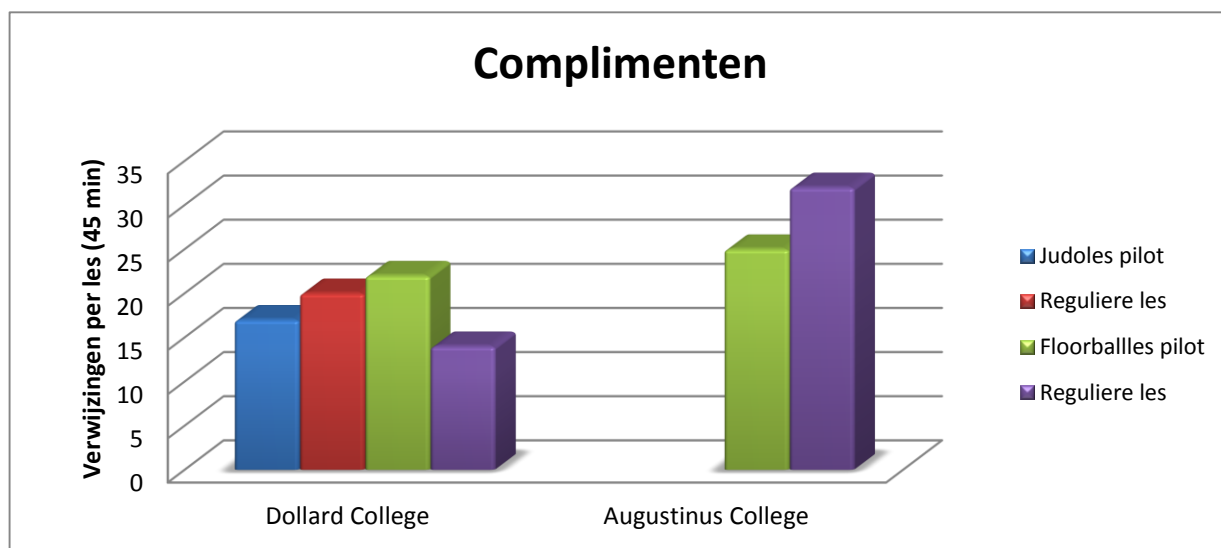

Figuur 2 Opmerkingen van de docent waarmee hij verwijst naar de leskaarten (per 45 minuten les)

De docent op het Dollard College verwijst zowel in de judoles als in de floorballlessen naar de leskaarten (19 keer in de judoles en 9 keer in de floorballles). In de reguliere lessen doet zij dat slechts een keer. De docent op het Augustinus college verwijst in de floorball les volgens de pilot 8 keer naar de leskaarten, in haar reguliere gymles doet zij dat niet.

Complimenten

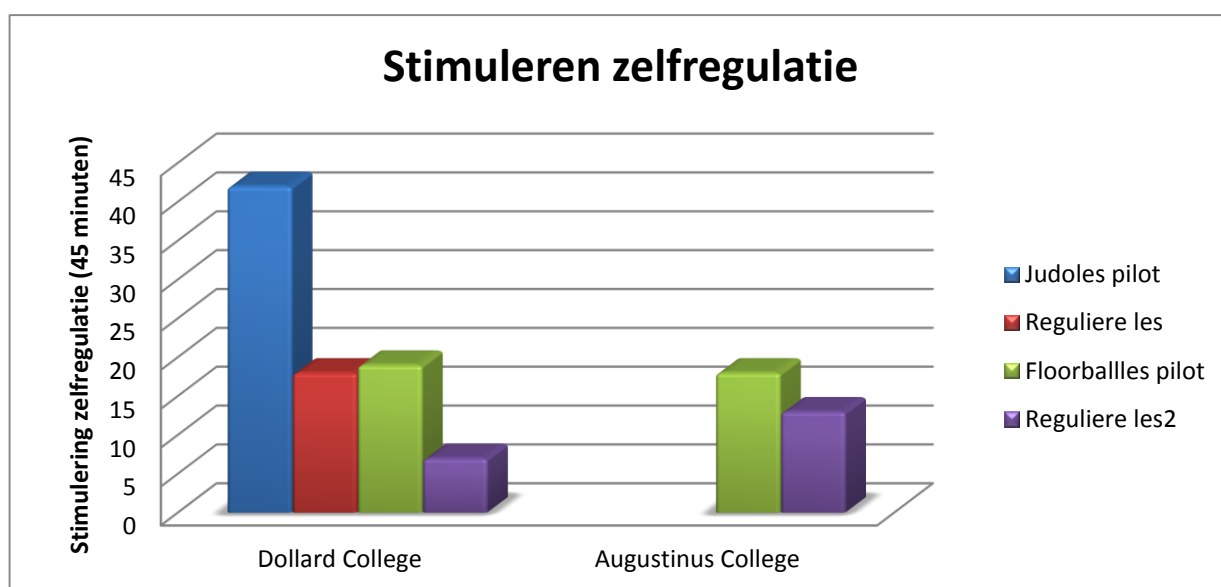
Figuur 3 geeft het aantal door docenten gegeven complimenten weer in de pilotlessen en de floorballlessen. Hierin lijken geen grote verschillen te zitten. Op het Dollard College worden in de floorballlessen volgens de pilot meer complimenten uitgedeeld.

Figuur 3 Aantal door docenten gegeven complimenten (per les van 45 minuten)

Stimuleren zelfregulatie

Figuur 4 geeft weer hoe vaak de docent in de lessen zelfregulatie stimuleert. Opvallend is dat er op het Dollard College gebeurt wel een verschil is in opmerkingen gericht op het stimuleren van zelfregulatie in de pilot lessen in vergelijking met de reguliere lessen (met name in de judolessen, terwijl dit op het Augustinus College minder het geval lijkt te zijn).

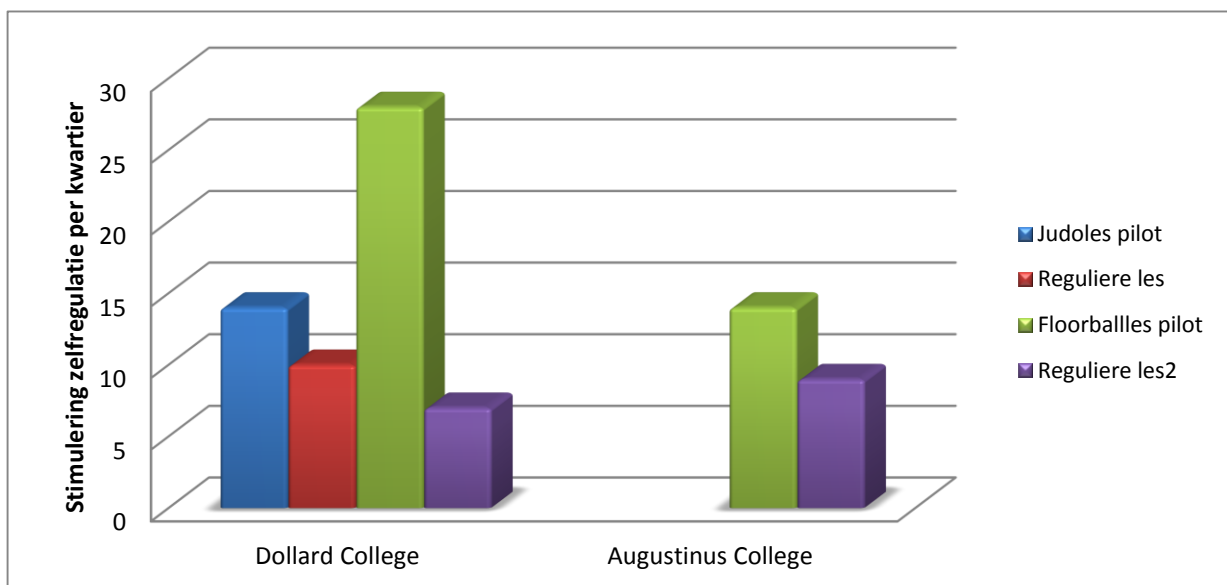

Figuur 4 Opmerkingen van docent gericht op stimuleren van zelfregulatie (per les van 45 minuten)

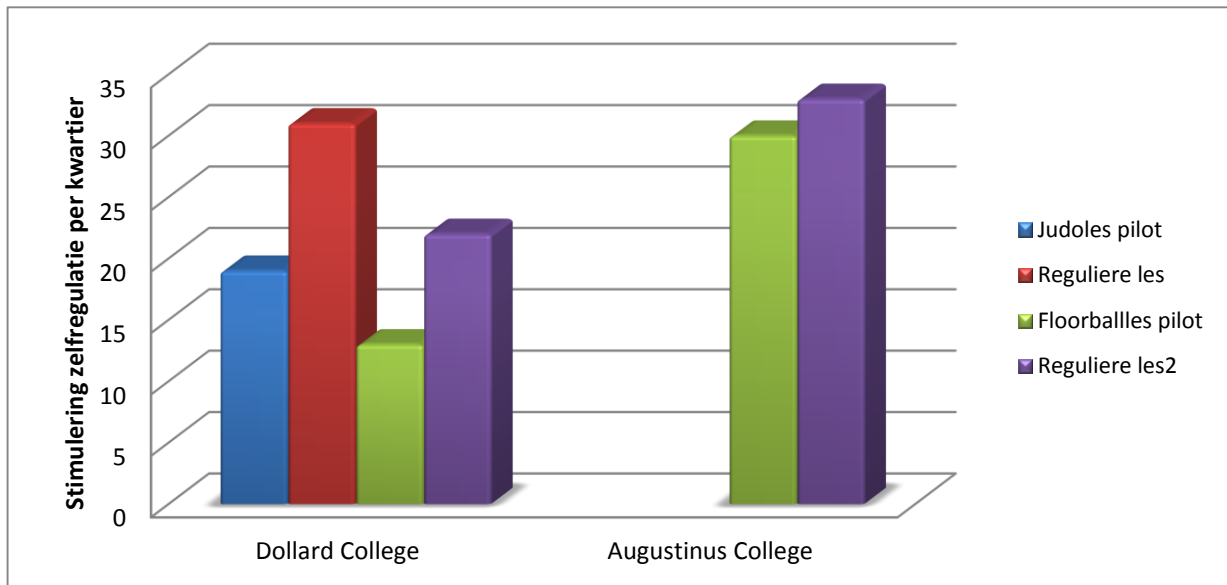
“Wat zou het doel kunnen zijn van deze oefening? Denk eventjes na, iedereen moet even nadenken. Emma. Wat zou het doel van dit spelletje kunnen zijn?- Docent in pilotles Floorball

Vraaggestuurde instructie

Vraaggestuurde instructie is een goed hulpmiddel om zelfregulatie te stimuleren. Daarvoor is in de audio-opnames gekeken naar de toepassing van vraaggestuurde instructie in de beide lessenreeksen en in de reguliere lessen. In figuur 5 is een overzicht weergegeven hoe vaak de docenten gebruik maken van vraaggestuurde instructie. Daaronder is in figuur 6 weergegeven hoe vaak de docenten gebruik maken van directe instructie.

Figuur 5 Aantal malen vraaggestuurde instructie door docent (per les van 45 minuten)

Figuur 6 Aantal malen directe instructie door docent (per kwartier les)

De hoeveelheid vraaggestuurde instructie is in de pilotlessen op beide scholen hoger dan in de reguliere lessen. In figuur 6 is te zien dat de mate van directe instructie in de reguliere lessen, met name op het Dollard College hoger ligt dan in de pilotlessen.

“Wie weet het? Als ik een pass geef wat moet er.. hoe moet Jeffrey dan staan? Is het handig als er een verdediger tussen staat?”-Vraaggestuurde instructie in pilotles floorball

4.2 Resultaten focusgroepgesprekken leerlingen

Op beide scholen is een focusgroepgesprek gevoerd met leerlingen die met de beide methodes te maken hebben gehad. Op het Dollard College vond dit gesprek plaats met vijf leerlingen, op het Augustinus College met zeven leerlingen. Hieronder worden de besproken onderwerpen apart behandeld voor de lesmethode judo en de lesmethode floorball.

Judolessen

De leerlingen op het Augustinus college zijn redelijk positief over de judolessen. Het is weer eens wat anders en de verschillende niveaus, en het werken in groepjes werd gewaardeerd. Op het Dollard College is men wat kritischer: de lessen waren best leuk, maar men vond

“Ik vond het best wel grappig, alleen de uitleg was niet zo duidelijk. Van de leskaarten. Er stond alleen maar een afbeelding van wat het uiteindelijk was en niet hoe je er zeg maar moest komen. Als iemand zo’n

het moeilijk. Alle leerlingen geven hier aan dat de leskaarten niet duidelijk waren. Ook de leerlingen op het Augustinus College vonden de leskaarten moeilijk. Voornaamste punt was dat er veel tekst op staat en dat niet altijd duidelijk was in welke volgorde je die moest lezen. Het scheidsrechter zijn hebben de leerlingen op beide scholen als leuk ervaren, en de kaarten met de niveau’s brons, zilver en goud waren hierbij goed bruikbaar. Ook het eindtoernooi werd door leerlingen op beide scholen positief gewaardeerd. Het werken in groepjes van vier en het feit dat ze hier niet steeds strak de oefeningen hoefden te volgen viel goed in de smaak.

Verschil met reguliere gymlessen

Aan de leerlingen is gevraagd in hoeverre de lessen anders waren dan de reguliere gymles. Op beide scholen geeft men aan dat het werken met de kijkwijzers wezenlijk anders is dan hoe het in de normale les gaat. Op het Augustinus College geven de leerlingen aan dat hun docent minder dan anders meedeed in de lessen, waarin hij meer mee doet en voor doet. Verder deed hij niet veel anders dan anders. Op het Dollard College viel het de

“Aan het eind stelt ze normaal nooit van die vragen, van hoe het was en wat je ervan vond, hoe het ging. Normaal vraagt ze dat nooit, dan bespreekt ze het nog even door en zegt ze goed gewerkt of niet goed en vraagt ze of er nog dingen goed of niet goed waren. En nu vroeg ze of het makkelijk was en hoe je dat nu precies deed en hoe je het vond.”- leerling judo pilot

leerlingen op dat de docent meer vragen stelde. Op de vraag of de leerlingen vonden dat ze in deze lessen meer zelfstandig werkten dan in de gewone lessen, geven de leerlingen van het Augustinus College aan

dat dit niet het geval is (*‘want we zijn meestal heel erg zelfstandig’*). De leerlingen op het Dollard College

hebben dit wel ervaren. Hun docent legde veel minder dingen zelf uit, verwees vaker naar de kaarten of naar andere groepjes. Dat er na de les werd gevraagd wat er wel niet goed ging en wat men graag wilde verbeteren was voor de leerlingen op het Augustinus College niet nieuw. Ze vinden dit positief *‘omdat je dan zelf ziet wat je hebt gedaan en of dat goed was of niet. Hij kan het ook zeggen, maar nu zie je het zelf en weet je wat je verbeterpunten zijn.’* Voor de leerlingen op het Dollard College was dit nieuw. De leerlingen vinden het wel goed *‘want dan weet ze wat wij ervan vonden en als we het niet goed vonden kan ze haar les veranderen.’*

Ervaren opbrengsten en vervolg

De leerlingen op het Augustinus College vinden dat ze best veel geleerd hebben van de judolessen, maar dat dat vooral kwam omdat ze nog weinig wisten van judo. De leerlingen op het Dollard College vinden niet dat ze veel geleerd hebben van de

judolessen. Dat kwam deels door de kaarten, die waren moeilijk om te lezen, maar ze geven ook toe dat ze judo eigenlijk niet zo leuk vinden. De verschillende niveau's (brons, zilver en goud) werden positief ervaren door

*“ik persoonlijk hou ook niet van Judo (twee anderen: nee, ik ook niet). Ik hou er ook niet van dat ze zo aan je zitten. Maar de laatste les was wel weer leuker, toen gingen we echt partijtjes doen en dat is dan wel weer leuker. In plaats van de hele tijd oefeningen..”-
leerling judo pilot*

beide groepen. Men zag het als stappen en men vond het leuk dat iedereen op die manier op zijn eigen niveau goed mee kon doen. Op de vraag of de leerlingen vaker op zo'n manier les zouden willen hebben als in de judoreeks, geven de leerlingen op het Augustinus College aan dat ze de gewone lessen leuker vinden. De leerlingen op het Dollard College vinden de manier van lesgeven (met meer vrijheid, de leskaarten en het in groepjes werken) wel erg leuk, maar denken dat floorball daar misschien meer geschikt voor is dan judo.

Floorball

Over de floorball lessen zijn de leerlingen op beide scholen erg positief. De vele partijvormen en de duidelijke leskaarten dragen daaraan bij (hoewel de leerlingen op het Augustinus College aangeven dat ze maar één les

“Ja het is gewoon alsof je met die kaarten beter onthoud ofzo (Anderen: “ja!”) (.....) Er stonden bijvoorbeeld ook een paar punten, van ga daar staan en doe dat. En dan moest je zelf nog een beetje bedenken wat je dan moest gaan doen. Dat is wel handig aan die punten die daar dan stonden.” -leerling floorball pilot

echt met de leskaarten hebben gewerkt). De layar app is niet gebruikt door de leerlingen. De leerlingen vonden het eindtoernooi erg leuk.

Verschil met reguliere lessen

De leerlingen van beide scholen vinden dat er in de normale gymles veel meer wordt uitgelegd en dat ze in de pilotlessen floorball meer bezig waren met het sporten zelf. Ook vond men op beide scholen dat men vrijer en zelfstandiger aan het werk was. Dat zelfstandig aan het werk zijn vond men ook goed. Het feit dat er gevraagd werd wat er goed ging en wat minder was volgens de leerlingen op beide scholen niet veel anders dan in een reguliere les.

“-En dat is wel goed want bijvoorbeeld later kun je ook niet de hele tijd aan iedereen vragen hoe moet dit? Dan moet je het ook zelf uitzoeken”.- leerling floorball pilot

Ervaren opbrengsten en vervolg

Op de vraag of de leerlingen meer dan in een gewone les aan het nadenken waren over hoe ze beter konden worden antwoorden ze dat dat niet echt het geval is. De leerlingen op beide scholen vinden dat ze best veel geleerd hebben van de floorballlessen, vooral door de duidelijke kaarten. Ze willen best vaker op zo’n manier les hebben, al geven sommigen wel aan dat je soms ook gewoon ‘techniek moet doen’. De leerlingen van het Dollard College geven aan dat sporten als judo of turnen niet zo geschikt zijn hiervoor.

4.3 Evaluatie docenten

Tot slot zijn de docenten die met beide methodes hebben gewerkt bevraagd in een evaluatiegesprek. Als start van dit gesprek is aan de docenten gevraagd wat volgens hen de definitie van zelfregulatie is. Hierop werden door de docenten van de beide scholen verschillende antwoorden gegeven (zie kader hieronder).

Docent 1 (Dollard College): “Voor mij is zelfregulatie dat leerlingen in staat zijn om hun eigen leerproces te sturen, dus dat ze zelfstandig leren om inzicht te krijgen in hun eigen leerproces. En als ik dat bijvoorbeeld vergelijk met een vmbo en een vwo klas, vind ik het verschil dat je bij leerlingen in het vmbo dat je die toch wat meer handvatten moet gaan geven en nog wat meer veiligheid waardoor ze ook durven denken in hun eigen leerproces.”

Docent 2 (Augustinus College): “Dat je als docent de les opstart, dat je aangeeft wat de doelen van de les zijn, en dat je leerlingen steeds meer verantwoordelijkheid geeft binnen de les. Dat gaat dan van veel begeleiding naar steeds minder begeleiding in de les. Dat leerlingen steeds meer de les zelf draaiende houden, zelf scheidsen, zelf organiseren en dergelijke.

Docent 3 (Augustinus College): “Het allermooiste qua zelfregulatie zou ik vinden dat ze een kijkwijzer pakken en zelf aan de slag gaan en zichzelf helemaal kunnen redden en bij problemen mij inschakelen, maar dat is gewoon te hoog gegrepen. Dus ik ben wel zo begonnen eerste een testen wat is hun beginnersniveau, toen merkte ik gewoon dat ze heel erg....dat dat gewoon niet werkt. Toen heb ik het weer wat teruggepakt en heb ik met kleine stukjes het steeds weer wat uit handen gegeven.”

Verwachtingen en ervaren opbrengsten

Vooraf verwachtten de docenten dat ze de leerlingen meer zelfstandig aan het werk zouden zetten met de leskaarten en meer vraaggestuurd les zouden geven. Twee van de drie docenten gaven aan dat ze na het lezen van de methode inschatten dat dit voor hun leerlingen best pittig zou zijn. Deze verwachting kwam ook uit. Met name de leskaarten werden als pittig ervaren voor het niveau van de leerlingen, bij judo iets meer dan bij

floorball. Dit zit met name in het feit dat er veel tekst op staat en dat dit voor deze groep leerlingen vaak lastig is. Bij judo is er minder sprake van eindspelen en veel leerlingen hebben geen ervaring met judo, waardoor

“Dus op het moment dat je het introduceert, toen heb ik het zelf geleid en voorgedaan en als je het dan in een volgende les herhaalt dan lukt het ze wel om dingen zelf te gaan doen. Die abstracte dingen omzetten naar iets concreets is voor deze doelgroep toch heel pittig” - docent judo pilot

het lastig was om de motivatie hiervoor vast te houden. Bij floorball hebben leerlingen sneller een beeld van de bedoeling. Alle drie de docenten geven aan dat ze, met name in het begin, de ‘leiding’ in de les wat meer terugpakten. Op een later moment, als leerlingen een duidelijker beeld hadden van de bedoeling, gaf men beetje bij beetje de zelfstandigheid weer terug.

Genoemde opbrengsten van de methode volgens de docenten zijn dat de leerlingen vertrouwen krijgen in het zelfstandig bezig kunnen zijn in de les, het kunnen aannemen van diverse rollen (scheidsrechter, leiding nemen in het lezen en uitleggen van de leskaart) het verkrijgen van meer kennis (specifiek over de sport judo) en het beter kunnen inschatten van het eigen niveau. Op het gebied van zelfregulatie denken de meeste docenten niet dat er grote effecten optreden. Reflecteren op eigen kunnen komt wel aan bod, maar de twee van de drie docenten geven aan dat dat in hun eigen reguliere les ook wel het geval is. De docenten geven verder aan dat ze geïnspireerd raken door de leskaarten en het feit dat de leerlingen in de les veel verschillende rollen kunnen aannemen.

“Ik denk dat VMBO-leerlingen hierdoor wel het gevoel krijgen van “hee, wij kunnen echt wel dingen zelf.” Want er wordt toch wel heel vaak echt klassikaal lesgegeven. Ze zijn er wel heel trots op dat ze zelf tot een spel komen. Dat vind ik wel een heel leuk effect. (.....) En wat ik daarin ook heel leuk vond was dat bepaalde kwaliteiten van leerlingen echt aan bod komen. Bijvoorbeeld één neemt de leiding en een ander gaat het voordoen.” - docent judo en floorball pilot

De genoemde effecten komen deels door de leskaarten, waarmee de leerlingen zelfstandiger aan de slag kunnen en deels door de inspanningen van de docenten zelf. Twee van de drie docenten geven aan dat ze het ‘best hard werken’ vonden.

Zelfregulatie

Twee van de drie docenten geven aan dat zij denken dat zelfregulatie niet veel meer aan bod komt door de lessenreeksen dan in de lessen die zij normaal gesproken geven. Het doen van een nulmeting doet men over het algemeen al en ook het werken vanuit de totaal-deel-totaal methode doen de meeste docenten, al geeft één docent aan dat zij bij de brugklassen iets vaker geneigd was met deeltjes te starten en nu wel weer gemerkt heeft dat dit ook bij de brugklas goed aanslaat. Eén van de docenten geeft wel aan dat de leskaarten ervoor zorgden dat zij zelf in een meer coachende rol kwam en daardoor ook tijdens de les meer vraaggestuurd les kon geven, waarbij ze verwees naar de leskaarten. De twee andere docenten geven aan dat zij dit minder hebben ervaren, maar ook zij geven aan dat ze wel heel bewust naar de leskaarten verwezen.

“Niet heel anders lesgeven. Wel heel bewust naar de leskaarten verwijzen. Dus als een leerling met een vraag komt, dat je dan wel vraagt: “wat moest je ook alweer doen voor zilver?” Misschien wat meer sturen op zelfstandigheid, of dat de les meer zelf gaat lopen.”-
docent judo pilot

Aansluiting op de doelgroep

Qua inhoud en vaardigheidsniveau vinden de docenten de beide lessenreeksen goed aansluiten op de doelgroep. Tekstueel, en qua gebruiksvriendelijkheid voor de leerlingen, zijn beide reeksen wel erg pittig voor de doelgroep vmbo leerlingen. Dat heeft met name te maken met het feit dat de leskaarten voor deze doelgroep veel tekst bevatten (soms ook moeilijke teksten). Om de leskaarten meer aan te laten sluiten geven de docenten een aantal tips:

- Leskaart gericht op leerling? Dan ook de tekst aanpassen (vb. ‘didactische aanwijzing’ is een moeilijk woord!)
- Minder tekst, meer beeld (liefst foto’s in plaats van illustraties)
- Ook stapsgewijze aanwijzingen in beeld (bv. niet alleen een eindsituatie in judo)
- Logische volgorde van uitleg en aanwijzingen
- Uitleg goud, zilver en brons kort houden
- Scheidsrechterrol/juryrol: taken per leerling zeer beperkt houden

Praktische uitvoerbaarheid en vervolg

Op beide scholen zijn alleen de vakdocenten betrokken bij de uitvoering van de methode. Om de methode goed uit te kunnen voeren werken de docenten het liefst in een grote zaal, zodat ze met vakken kunnen werken. Wifi zou aanwezig moeten zijn, al geeft een aantal docenten aan dat het niet handig is om in de gymles met de eigen mobiele telefoon een filmpje te gaan bekijken. Dit leidt teveel af en kost veel beweegtijd. Een

goede optie zou zijn om een wisselteam op een Ipad van de school het filmpje te laten bekijken. De tijdsinvestering vinden alle docenten redelijk. Ze moeten zich even inlezen in de methode en een paar praktische voorbereidingen treffen, zoals het lamineren van de leskaarten, maar dit kost niet heel veel meer tijd dan de voorbereiding van de reguliere lessen.

Als faalfactoren voor een goede uitvoering van de lessen noemen de docenten het niet aanwezig zijn van de juiste materialen en de motivatie van de leerlingen. Als succesfactoren worden genoemd: het feit dat de methode er inspirerend uitziet en nieuw is, en dat de zelfstandigheid van leerlingen wordt aangesproken. Alle drie de docenten zijn gemotiveerd om ook in de toekomst met dergelijke lessenreeksen te blijven werken.

5. Conclusies en aanbevelingen

Tot slot van deze rapportage worden op basis van de resultaten van het onderzoek enkele samenvattende conclusies getrokken. Deze zullen per vraagstelling worden behandeld, gevolgd door een aantal korte aanbevelingen.

1. *Is er in de pilotlessen floorball en zelfverdediging (judo) sprake van een manier van lesgeven waarbij zelfregulatie meer aan de orde komt dan in de reguliere lessen op dezelfde school?*

Op basis van de audio-opnamen lijkt dit wel het geval te zijn, maar niet alle docenten ervaren dit ook zo. In de pilotlessen maken docenten meer opmerkingen die zelfregulatie kunnen stimuleren. De twee docenten waarvan audio-opnamen van zowel de pilotles als de reguliere les beschikbaar zijn vragen de leerlingen (gedurende de les) vaker naar wat er wel en niet goed gaat tijdens de oefeningen, wat de bedoeling is van de oefeningen en hoe ze zichzelf kunnen verbeteren. Deze opmerkingen lijken dus vooral gericht op reflectie. Met name in de judolessen op het Dollard College is een groot verschil te zien tussen de pilotles en de reguliere les. De docenten maken in de pilotlessen in het algemeen meer gebruik van vraaggerichte instructie, wat vooral te zien is in de floorballlessen. In de reguliere lessen wordt meer gebruik gemaakt van directe instructie dan in de pilotlessen. Het verschil is met name groot in de judolessen op het Dollard College. Algemeen lijken de verschillen tussen de reguliere les en de pilotlessen op het Augustinus College minder groot dan op het Dollard College. Dit blijkt uit ook uit de feedback van docenten en leerlingen. Op het Dollard College ervaren de leerlingen een groter verschil met de reguliere gymles en heeft de docent meer het gevoel een wat andere rol aan te nemen dan in de reguliere lessen. Wat daarbij opvalt is dat zij ook een wat andere definitie van zelfregulatie hanteert dan de docenten op het Augustinus College. Deze laatste zijn met name gericht op het geven van meer zelfstandigheid in de les.

Tot slot moet nog opgemerkt worden dat zelfregulatie meer is dan reflecteren op het eigen vaardigheidsniveau. Ook plannen, monitoren, evalueren en inzet en self-efficacy zijn hier onderdelen van. Deze komen nu nog niet erg terug in beide lesmethodes. Overigens hangt dit sterk samen met de definitie van zelfregulatie die wordt gehanteerd. In de inleiding van beide lesmethodes wordt weliswaar bovengenoemde de cyclus van zelfregulatie genoemd, maar het lijkt er op dat andere facetten van zelfregulatie in de gymles meer een plek hebben gekregen in beide methodes. Hierbij is met name het zelfstandig creëren van een leersituatie aan bod geweest.

2. Hoe worden de lessen ervaren door de leerlingen?

Algemeen kan gesteld worden dat de leerlingen gematigd positief zijn over deze manier van lesgeven. Het werken met leskaarten, waardoor ze meer vrijheid en zelfstandigheid krijgen spreekt hen aan. Ook het werken op de verschillende niveau's (brons, zilver en goud) wordt leuk gevonden. Het gebruik van eindvormen (totaal-deel-totaal, met name in floorball) wordt ook als erg positief ervaren en de eindtoernooien van zowel de judopilot als de floorball pilot spraken de leerlingen erg aan. Judo is wellicht iets minder geschikt voor deze manier dan van lesgeven dan floorball. Dit heeft mogelijk te maken met het feit dat minder leerlingen bekend zijn met deze sport. Hierdoor is het waarschijnlijk lastiger om de totaal-deel-totaal methode van lesgeven terug te laten komen. De leskaarten zouden nog meer aangepast moeten worden aan het niveau van de leerlingen: minder en simpelere tekst, een duidelijkere volgorde van aanwijzingen en meer afbeeldingen. Dit geldt wat sterker voor de leskaarten judo.

3. Hoe ervaren de docenten het geven van de methode en wat zijn cruciale succes- en faalfactoren?

De docenten vonden het over het algemeen leuk om met de pilotlessen te werken. Het werken met de leskaarten vond men inspirerend en men ziet ook met vertrouwen uit naar het gebruiken van leskaarten in andere sporten. Vooraf verwachtten zij wel dat dit voor VMBO leerlingen lastig zou worden en die verwachting kwam ook uit. Cruciaal in het welslagen van de methodes is het goed kunnen inschatten van de mate van vrijheid die leerlingen aan kunnen, het soms op tijd terug pakken van de regie in de les (soms tijdelijk ten koste van vrijheid en zelfstandigheid van leerlingen) en het zorgen voor snelle succeservaringen bij de leerlingen in het werken met de methode. Net als de leerlingen geven ook de docenten aan dat de leskaarten te moeilijk zijn voor de doelgroep en aanpassingen vergen.

Op basis van bovenstaande formuleren we de volgende aanbevelingen:

1. Bepaal vooraf goed wat de doelstelling van de lessen is: zelfstandigheid en/of zelfregulatie?

Het lijkt er nochtans op dat in aangepaste vorm de modules geschikt zijn om zelfregulatie bij leerlingen te bevorderen, mits in kleine stapjes en gekoppeld aan duidelijke doelstellingen over de definitie van zelfregulatie. De doelstelling van het geven van meer zelfstandigheid in de lessen met behulp van leskaarten is al heel mooi en levert voor deze groep mogelijk al veel op. Voor het stimuleren van zelfregulatie zouden echter ook plannen, monitoren, evalueren, inzet en self-efficacy mogelijk een plek moeten krijgen. In afstemming met docenten zou gekeken moeten worden wat gewenst en mogelijk is voor de doelgroep VMBO leerlingen. Dit zou in de methodes ook duidelijk terug moeten komen.

2. Ontwikkel de methode en leskaarten door met docenten en leerlingen voor de doelgroep VMBO

De leskaarten worden door docenten en leerlingen als te moeilijk ervaren voor de doelgroep VMBO leerlingen. Het zou goed zijn om met de betrokkenen letterlijk de leskaarten te doorlopen, zodat aangegeven kan worden op welke punten de leskaarten verduidelijkt moeten worden. Hierbij moet gekeken worden naar tekst (taakniveau, hoeveelheid en volgorde) en het gebruik van afbeeldingen. Mogelijk kunnen in de methode nog tips worden opgenomen die docenten iets meer variatie bieden in de mate van vrijheid die men kan geven in de lessen.

3. Denk goed na over welke sporten geschikt zijn voor het stimuleren van zelfregulatie in de les.

Mogelijk zijn niet alle sporten geschikt voor het stimuleren van zelfregulatie in de les. Sporten waarmee de leerlingen al bekend zijn, een bepaald basisniveau in hebben en waarvoor zij gemotiveerd zijn, lenen zich wellicht meer voor het stimuleren van zelfregulatie.

Bijlagen 1- Interviewleidraad docenten

Gespreksleidraad pilotlessen zelfregulatie VMBO

Introductie

Voorstellen

Uitleg geven van het doel van het onderzoek

Doel van het onderzoek is zicht te krijgen op de ervaren opbrengsten, praktische uitvoerbaarheid en kritische succes- en faalfactoren van de lessenreeksen floorball en judo.

- Bespreken opnemen interview met de voicerecorder
- Duur van het interview aangeven (1 uur)
- Mogelijkheid bieden tot het stellen van eventuele vragen vooraf

Algemeen

- Naam van de geïnterviewde
Functie van de geïnterviewde

Zelfregulatie en ervaren opbrengsten

Wat is volgens jou de definitie van zelfregulatie?

Wat waren je verwachtingen voorafgaand aan de pilotprojecten judo en floorball?

In hoeverre zijn deze verwachtingen uitgekomen?

Je hebt nu gedurende een aantal weken met de lessenreeks judo en/of floorball gewerkt.

Wat levert het project op voor de leerlingen? Algemeen en specifiek voor:

- motorische vaardigheden
- zelfregulatievaardigheden (reflecteren, plannen, evalueren, monitoren, inzet, self-efficacy)?
- sportprestaties
- leerprestaties

Waarom is een eventueel effect volgens jullie dan vooral te danken?

Algemeen

In de lessenreeksen zou zelfregulatie een plek zou moeten/kunnen hebben in elke les. Dit kan door het bewust maken van de leerlingen van hun spelniveau middels een nulmeting. Hoe verliep het uitvoeren van de nulmeting?

Hoe bracht je zelfregulatie in in de lessenreeks? (bv. door aan het eind van de lessen te vragen wat er goed ging, waaraan men zou willen werken etc.?)

Heb je het idee dat door het werken met de lessenreeksen *judo en floorball* zelfregulatie meer aan bod komt dan in de lessen die je normaal gesproken geeft? Geef je op een andere manier les dan je normaal gesproken

zou doen (Is er bijvoorbeeld meer sprake van een vraaggestuurde manier van lesgeven i.p.v. een directieve manier van lesgeven?)

Lessenreeks en aansluiting op de doelgroep

Sluiten de lessenreeksen goed aan op de doelgroep? Waarom wel/niet?

Wat zou er moeten veranderen om dit meer het geval te laten zijn?

Wat vond je van de instructie zoals weergegeven in de lessenreeksen?

Welke onderdelen heb je eventueel gemist?

Praktische uitvoerbaarheid en kritische succes en faalfactoren

Hoe wordt het project binnen de school uitgevoerd? Wie zijn er allemaal bij betrokken?

Welke zaken moeten minimaal randvoorwaardelijk geregeld worden om het project goed uit te kunnen voeren?

Welke tijdsinvestering wordt gevraagd voor de uitvoering? Vind je dit veel/weinig?

Op welke manier zou jij/de school ondersteund kunnen worden bij de uitvoering van het project?

(denk aan materialen, training/scholing, persoonlijke ondersteuning)

Welke factoren hebben een nadelige invloed op de uitvoering van de lessenreeksen?

Wat zijn succesfactoren van de lessenreeksen?

Motivatatie en vervolg

Op een schaal van 1 tot 10, in hoeverre ben je gemotiveerd voor het werken met de lessenreeksen?

Hoe zie je een eventueel vervolg in het werken met dergelijke lessenreeksen?

Bedankt voor je medewerking. Zijn er nog zaken die niet zijn besproken?

Bijlage 2- Leidraad focusgroepgesprek leerlingen VMBO

Gespreksleidraad Focusgroepgesprek leerlingen VMBO

Introductie

Voorstellen

Uitleg geven van het doel van het onderzoek

Jullie hebben in de afgelopen weken tijdens de gymlessen op een wat andere manier les gehad, namelijk door lessen floorball (unihockey) en judo(zelfverdediging). We zijn benieuwd wat jullie van deze lessen vonden.

- Bespreken opnamen interview met de voicerecorder
- Duur van het interview aangeven (1 uur)
- Mogelijkheid bieden tot het stellen van eventuele vragen vooraf

Algemeen

- Namen van de geïnterviewden en deelname aan judo, floorball of allebei

Judolessen

Wat vonden jullie van de lessen judo?

Wat was het verschil met een normale gymles?

Gaf meester Emiel/juf Marieke/juf Elske op een andere manier les tijdens de judolessen dan anders? Zo ja, wat was er anders?

Vond je dat je meer zelfstandig aan het werk was tijdens deze lessen, bv. met de leskaarten? Wat vond je daarvan?

Vind je dat je veel hebt geleerd tijdens deze judolessen? Waarom wel/niet?

In de judolessen kon je steeds iets doen op verschillende niveaus's: goud, zilver en brons. Wat vond je daarvan?

Werd er na elke les ook gevraagd of je na wilde denken wat je goed vond gaan, wat je graag wilde verbeteren?

Wat vond je daarvan?

En wat vond je van het scheidsrechter zijn?

Wat vond je van het eindtoernooi?

Zou je vaker op z'n manier een poosje les willen hebben?

Floorball lessenreeks

Wat vonden jullie van de lessen floorball?

Wat was het verschil met een normale gymles? *Hier goed op doorvragen.*

Gaf meester Emiel/juf Marieke/juf Elske op een andere manier les tijdens de judolessen dan anders? Zo ja, wat was er anders?

Vond je dat je meer zelfstandig aan het werk was tijdens deze lessen? Wat vond je daarvan?

Vind je dat je veel geleerd hebt tijdens deze floorball lessen? Was je meer dan in een gewone gymles aan het nadenken over hoe je beter kon worden in floorball?

Wat vonden jullie van de leskaarten? Was het leuk om die te gebruiken? Of misschien ook moeilijk?

Heb je de layar app ook gebruikt? Wat vond je daarvan?

Werd er na elke les ook gevraagd of je na wilde denken wat je goed vond gaan, wat je graag wilde verbeteren?

Wat vond je daarvan?

Wat vond je van het eindtoernooi?

Zou je vaker op z'n manier een poosje les willen hebben?

Algemeen

Zijn er nog andere dingen die jullie willen zeggen?